

burskago eksportnago“. Za pet kopejek naju prepelje „konnodorožnij dilizans“ nazaj na ploščad.

Zvečer je osnoval slavjanski blagotvornik komitet „boljšoj hudožestvenno-literaturnij večer“ v véliki operni hiši. Večer sicer ni bil srečno izbran; v Mihajlovskem gledišči je bil benefic jako priljubljene francoske igralka, v Aleksandrinskem je prvič po odpustu na oder stopila druga slavna igralka, igralo se je tudi v vseh drugih glediščih, vendar se mora reči, da je komitet svoj namen več kot dosegel; v vsakem obziru se je izteklo sijajno. Ljubitelji umetnosti so se zbrali v velikem številu, posebno viši stanovi so bili v obilnosti nazoči, tako državni kancelar knez Gorčakov, predsednik ministerskega komiteta knez Gagarin. Iz programê, sestavljene iz 26 števil, omenim le te stvari: „Pervaja vstreča Slavjan z rimskim Kesarem“ i „živaja kartina k etomu“ — je poslušalce globoko ganila. Gosposodična kneginja Engaličeva je prekrasno pela „Slavjanskiju pesnju“; njo so obdarili z belimi vencami, prepletenimi s trakovi v slavjanskih cvetih, i tako dolgo klicali, da je slavjansko pesen ponovila. Pozneje je pela ravno ta kneginja prelepo arijo iz opere „Ziznj za Carja“ ter je bila petkrat klicana. Navdušenost je do vrha dokipela pri poemi gospoda Tjutčeva: Černoje morje“; za vsako štrofo je sledilo gromovito ploskanje in pesnik je moral celo poemo ponoviti. Živih podob k tej poemi ni mogoče dostojno opisati, še menj čutov, ki so jih one vzbudile v ruskih srcih. Prva podoba je kazala Črno morje, pokrito z gosto meglo; na bregu je ležalo nekaj trhljih kosov razrušenih ladij; na holmcu je sedela Rosija s povešenim vojenim praporom; pri njenih nogah je ležal v verige vklenjeni Neptun s povešenim trizobcem. Godba je otožno igrala. Megla začne rdeti — zánaves pade. Druga podoba: Morje čisto; na horizontu se dovolj jasno vidijo ladije, Neptun, vže nekoliko oprt na trizobec trga verige. Tretja podoba: Mnogobrojni flot; Rosija stoji ponosno na holmcu z vihrajočim praporom, Neptun jej kaže s trizobcem na flot. Po drugi podobi gromoviti „urá!“ po tretji ni bilo konca klicanja, dokler je niso ponovili — cela hiša se je vzdignila i pela stojé „narodni gimn“. Pri apotezi Rosije je bilo posebno zanimivo, kako Čeh Poljaku prigovarja, posnemati zgled drugih Slavjanov; Poljak se je držal, kakor človek, ki bi rad ubogal prijatelja, i sam ne vé, zakaj ga ne uboga. — Ta literaturna beseda se je tako dopala, da so jo včeraj ponovili.

(Dalje prihodnjič.)

Lepoznanski del.

Propást srca.

Svobodno po hrvaščini posnel Josip Levičnik.

(Dalje.)

Grôze se zgrudi ter pade Rozina, od neizrekljivega zavzetja nadvladana, enaka pogaženemu črvu ob kraji krnirja na tla. Svojo ljubezen, svoje poštenje, svojo prihodnost! — vse vidi hkrati vničeno ter v prah pomandrano! In kaj hoče početi z mrličem? Kaj bode k temu rekel oče, kaj mesto, svet? Kako bodo sodnije šle vsemu temu na sled? In kako bodo sodnijska izpraševanja poleg njenega že tako do smrti presunjenega in ranjenega srca ognjusile tudi čast očeta njenega? — Vrh tega pa bo prisiljena, da sama javno na vid postavi pred vsem svetom svoja skrivna čutstva, ter iskreno ljubezen svojo. To in še sto družih reči sukalo se jej je v strahovitih vrtincih po možganih, in vsa njena čutila vtopila so se v morje neizrekljivo žalostne, sramote polne prihodnosti. — Čez dolgo se še

le zopet po malem razbere; zlasti pa jo je v zavest probudil žalostni jok in stok, ki se je razlegal raz dvorišče gori skozi žalostno nočno tišino. Sluga, ki je bil generalu naznanil skrivni dohod kapitanov, prejel je bil ravnokar obljubljen kazen za svojo videzno lažljivo obrekovanje.

Rozina odpre okno. Jok je prenehal, a Ivan — tako namreč je bilo slugu imé — korakal je proklinjajoč in z zobmi škripaje ravno preko dvora. Kaj da se je ravnokar ž njim zgodilo, se vé, da se revici Rozini še sanjalo ni. V tem hipu prešine jo nova misel; videzna zvezdica upa približiči jej zmed tamnih gromonosnih meglá. — „Ivane!“ zakliče tiho Rozina; „Ivane! pridi hitro hitro gori!“ On posluša, in tudi uboga.

„Ivane! bi mi li storil ljubav?“ zavpraša došlega. „Ne bo ti žal, ako mi spolniš prošnjo mojo; videl boš, da te prebogato poplačam; samo zakleti se mi moraš pri Bogu in vseh nebesih, da živi duši ne črhneš o tem besedice. Glej! ta-le krnir odnesi, pa dobro glej, da te nihče ne zapazi. Znan ti je globoki ribnjak zunaj mesta. Tje krnir zanesi. Ob bregu je privezan čolnič; v njega sedi, odrini tje na osredje in potopi krnir v globočino ribnjaka. Hočeš li to storiti? In nikomur nič o tem praviti?“

Sluga je v vse to pritrdil, akoravno se mu je vsa reč zdela nekako čudna in zamotana. Al pogled na svitle cekine je naglo razpihal vse sumnje in dvombe. Tako je tedaj malovredni in razuzdani človek, ki je že zdavnej zaslužil, da ga general spóka iz službe, dobil hčerko njegovo v zanjke svoje. Mislil si je sam pri sebi: to bode odslé krasno življenje! — — — jadrno toraj zgrabi krnir, zadene ga proklinjajoč, da je tako vražje težak, ter odide.

Polnoč je bila minula, na ulicah ni bilo žive duše, in nevidjen dospe sluga srečno do ribnjaka. Proklinjajoč zopet svoje težko breme telebi tu na tla; — pokrovec se razkolje, in — mrtvo truplo kapitanovo izvali se iz krnirja.

Mesec se je bil prikazal ravno ta hip izza oblakov ter obsijal s svojimi bledimi žarki strahoviti ta nočni prizór. Ivan se nekako preplaši; al misel na cekine in brezskrbno prihodnost ga kmalu zopet ohrabri. Hudomušno se posmeja, ter potihoma mrmra: „Da, da; saj sem vedel, da se nisem motil, ter videl res iti adjutanta skrivaj iz gospodičine sóbe. Ona zna lepe vragolije, večje kakor bi si kdo mislil!“ S težkim trudom stisne in stlači poslednjič sluga zopet mrtveca v krnir, zapre pokrov, kar se je najbolje dalo, sede poleg krnirja v čolnič, odrine proti osredju ribnjaka, ter izvrši ondi do pičice na tanko svojo nalogo.

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvo.

* Nemška knjižica za brambo národnih pravic Slovencev je ravnokar v Mariboru na svetlo prišla pod naslovom: „*Politische Erörterungen zum Verständniss der Vergangenheit und Gegenwart*“. Knjižica ta je prvo delo, s katerim je katoliško-politiško društvo Mariborsko pričelo svoje delovanje, in da bi temeljito in pred vsem drugim razjasnila poštenim Nemcem, kaj da Slovenc, hočemo, zato se je pisala knjižica v nemškem jeziku. Al mož, ki je to knjižico pisal, ni le iskren Slovenec, ampak pošten Avstrijan je skozi in skozi. In kako je razloženo vse to, kar knjižica obsega? Tako jasno tako bistroumno, tako logično, tako mirno brez vseh fraz in sofizmov, da je res veselje čitati dobro brošurico. Želeti je tedaj, da bi jo v roke dobili posebno oni Nemci in Nemke, ki okuženi po „Tagespošti“, „Tagblattu“ in enacih strupenih listih, še omahujejo,

da ne vedó: ali voditelji Slovencev trdijo pravo ali sovražniki njihovi? Nemškutarjev zagrizenih in onih, ki delajo na razpad Avstrije, se ve, da tudi ta knjiga ne bode ozdravila; kajti te bode spametoval le hudourni čas. — Naj bi se tedaj prav obilo razširila po našem svetu, vsaj z 20 soldi (tolikošna je knjižici cena) se po njej mora zasejati obilo dobrega sadú. Dobiva se v Mariboru pri Ed. Ferlincu in Ant. Novaku, kakor tudi pri odborovem tajniku prof. Majcigerji. Tudi po Giontini-u in Klerr-u v Ljubljani se more dobiti.

Dopisi.

Trst 19. aprila. — Mila spomlad sè svojo zeleno odejo nas je kar na enkrat objela; drevje je že vse zeleno, trta in druge reči se dobro razvijajo. Mraz ni toliko poškodoval, kakor smo se s prva bali; vse se je nekako popravilo. — Zopet je bil veseli dan 16. t. m. v Rojanski čitalnici; sešlo se je ogromno število udov in rodoljubov tudi od daleč. Jako mične so bile deklamacije naših mladih deklet in fantov, posebno pa moram omeniti sedmoletnega dečka g. Dolinarjevega, ki je deklamoval „Za Hrvate naše brate“ tako izvrstno, da mu je vse ploskalo. Po deklamacijah je bila gledališka igra „Samo“, o kateri na kratko le to rečem, da moremo ponosni biti, da imamo tako vrle igralce; zato jim v imenu vseh poslušalcev iskreno hvalo izrekam. Omeniti pa moram v tej igri še to, da „Triesterica“, ki ni nič boljša od ljubljanskega „Tagblatta“, je zatrobila na velikonočno soboto, da Rojanska čitalnica napravi na velikonočni pondeljek „besedo“ z igro „Samo, slovenski kralj“. Policija, travši „Samo, slovenski kralj“, precej pošlje komisarja, da knjižico vzame in jo pod ostro cenzuro dene. Al ker se ni nič našlo, na kar bi se mogel kak renegat obesti, prišla je brez ovire na oder. Ker je bila z veliko pohvalo sprejeta, zato upamo, da nas igralci še enkrat ž njo razveselijo. Tombola in lepe pesmi so končale veseli večer. Tržičan.

Rojan 18. aprila. — Zahvaljujemo se prebivalcem Kranjske gore prav srčno, ki so našega vrlega uda g. Valentina Mertelna slovesno na pokopališče spremili. Naša čitalnica je zgubila navdušenega narodnjaka. Pozno sicer smo zvedeli njegovo smrt, a vendar veliko prezgodaj. Bodi mu zemljica lahka!

Ivan Dolinar, društveni tajnik.

Zreče na Štajarskem 16. aprila. J. K. — Naj drage nam „Novice“ blagovolijo iz našega kraja vzeti nekoliko vrstic v svoj predalček. — Kakor je ošabnemu Napoleonu III. glorijska zginila, da je moral zapustiti svoj prestol, tako tudi se je zgodilo našem nemškutarškemu županu Vukošku; tudi on je moral zapustiti prestol županijski. Vrtal in skušal je sicer obdržati se na tem prestolu in klical na pomoč c. k. okrajno glavarstvo v Celji, al vse mu ni nič pomagalo; znebili smo se ga; padel je, dan bode več vstal; namesti njega je bil od novih odbornikov izvoljen Peter Dobnik, po domače Bučar. On je zvest državlján, rodoljub in dober kristijan. Jurij Hren, Jože Potočan, Miha Gačnik, Valentin Rušnik, Matija Kukovič so novi odborniki. Zdaj je za cerkveno stran veliko bolje. Tudi ob šolsko nadzorništvo je prišel. Zdajci pa ga je huda jeza popadla, ter nas začel vse od kraja tožiti, da smo podpihovalci in šuntarji ljudstva itd. Naj bi raji skrbel, da dragi most čez Dravino hitro skonča! — 29. prosenca se je v Konjiškem trgu začelo katoliško-politično društvo v hiši pri Druškovci; že v prvem shodu se je zapisalo 100 udov, in zdaj jih šteje že blizo 200 udov; imeli smo zdaj že tri prav izvrstne seje. Društvo je poslalo milovalno pismo v slovenskem jeziku do svetega

Očeta Pija IX. Ker je zdaj šel naš občespoštovani gospod kanonik Jožef Rozman, prvomestnik društva, v Rim, je vzel to pismo seboj, da ga predloži sv. Očetu. Vložilo je naše društvo že tudi protest zoper nove šolske postave in pritožbo uradnijam, da se tako slabo spolnuje §. 19. temeljnih postav in se nam ne dadó pravice, ki narodu našem gredó. 4. seja bode 30. aprila. Tudi pri nas v Zrečah bomo osnovali katoliško-politično društvo; saj nam ga je živo potreba, ako še kaj hočemo ubraniti napačnih volitev, kakor je bilo dosehmal. — Pred 6 leti sem si jez naročeval iz Ljubljane prsni sirup, ki je ljudém prav dobro pomagal. Zdaj ga ne dobim več. Zatoraj prosim sl. vredništvo „Novic“, naj pozvé, kdo ima v Ljubljani tako zdravilo in nam naznani.*)

Metlika 14. aprila. — Z veseljem smo v št. 15. „Novic“ čitali, da v poslednji seji je odbor družbe kmetijske okrajnemu šolskemu svetu tukajšnjemu podaril 200 divjakov za šolski vrt, in da prihodnje leto dobí žlahnih cepičev. Iskrena zahvala za to radodarnost izrekamo kmetijski družbi. Kar pa se tiče poprošenih pešek, moramo opomniti, da se ni čuditi, ako bi jih bili nekoliko iz Ljubljane radi dobili. Šolski vrt je nam še le pred enim mesecem po milosrčnosti našega velečastnega župnika gosp. Antona Reš-a v šolsko korist prepuščen bil, toraj nam ni bilo na misli popred pešek nabirati, predno nam ni bil prostor za setev zagotovljen. Vprihodnje se vé da bodemo si pešek dovolj preskrbeli. V tem malem času, kar nam je novi šolski vrt v rokah, smo vže do 700 dreves nasadili, in nadjamo se v kratkem jih še toliko nasaditi. Bog daj vspeh temu ravnanju!

Odbor okrajnega šolskega sveta.
Kapelle, predsednik.

Iz Zatičinske okolice na Dolenskem. (O novi cenitvi zemljiški). Da smo mi Kranjci in še posebno Dolenci z zemljiškim davkom hudo preobloženi, to je že starodavna pritožba in tako očitno pred svetom ni nobeden še naših ran tolikrat in resnično odkrival kakor naš deželni zbor, v katerem smo čuli tudi glas grofa Antona Auersperga. In dosegel je to, da je milostljivi cesar ukazal, da vsako leto se odpiše nekoliko davka. Morebiti je naš deželni zbor tudi najbolj povod temu dal, da se zdaj po vsem cesarstvu cenijo zemljiški davki na novo. Kamo so prišle naše kmetije, prepriča se vsak lahko, naj gré le gledat naših hlevov, pa šteje goveda, prešiče, konje; videl bode, da je živine — glavnega stebra vsacega kmetijstva — premalo, a tudi kakošna je! Potem pa naj gre gledat v Ljubljano k tisti gospóski, ki ima zapisane dolžnike, in videl bode samo v letu 1870. zarad zaostalih davkovskih dolgov tavžent in tavžent eksekucijskih intabulacij; pa naj gré še dalje k okrajnim sodnijam in naj preračuni silne stroške za te intabulacije. Al niso vse to žive a žalostne priče, kako od leta do leta raste uboštvo ljudstva našega? Ubogi kmet zdihuje, da vkljub temu, da pridno dela, varčno gospoduje in nič ne zapravlja (zanikernih gospodarjev in takih, ki pijančevajo, ne štejemo tù vmes), si vendar ne more pomagati na bolje.

Ko je lanska naša „Pratika“, ktera se v nobeni hiši po kmetih ne pogreša, nam povedala, da se bodo zemljišča na novo cenila in po tej cenitvi drugačen zemljišk davek ustanovil, mislil si je marsikter kmet: hvala „Pratiki“, da nam tudi pové in razjasni, kar zadeva našo kožo! Bog je res milostljiv in pravičen; on vidi naše nadloge in reve in nas hoče po novi postavi rešiti silo težavnega stanú. Al se vé, da pomoč

*) Obrnite se na štacuno gosp. Wenzel-na v Ljubljani; on ima mnogovrstne prsne sirupe. Vred.